

Udruga za nezavisnu medijsku kulturu
 Šenoina 21/1
 10 000 Zagreb
 01/ 4921 546; urednik.halter@gmail.com

Primljeno:		16 -01- 2015	
Klasifikacijska oznaka:		Org. jed.	
023-03/15-01/02		50419	
Uredbeni broj:		Prim.	Vrij.
361-15-01		/	/

U Zagrebu, 15. siječnja 2015.

Savjet za razvoj civilnoga društva (Ured za udruge)
 Gđa ŽELJKA LELJAK GRACIN, predsjednica Savjeta
 Opatička 4
 10000 Zagreb

Poštovana gospodo Leljak Gracin,

na osnovu čl. 17. st. 1. Poslovnika Savjeta za razvoj civilnoga društva, a pozivajući se na čl. II. st. 2. alineja 1. Odluke Vlade RH o osnivanju Savjeta za razvoj civilnoga društva, Udruga za nezavisnu medijsku kulturu predlaže Savjetu da u dnevni red svoje sjednice uvrsti točku:

„Neprofitni mediji u Hrvatskoj - ciljevi i adekvatnost postojeće systemske podrške“

Mjera 13. Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva (2102 - 2016) jest „Poboljšati uvjete za djelovanje neprofitnih medija“. Ta mjera predviđa pet provedbenih aktivnosti. Ukratko se osvrćemo na realizaciju onih koje se odnose (i) na neprofitne elektroničke publikacije:

13.1. Provesti analizu i vrednovanje medijskog zakonodavstva i regulative u odnosu na uvjete za djelovanje neprofitnih medija;

Očekivalo se da će evaluacija medijskog zakonodavstva i regulative u odnosu na uvjete za djelovanje neprofitnih medija biti provedena u okviru pripremljenih radnji za donošenje

strategije medijske politike. Nažalost, prijedlog te strategije dosad nije dovršen i stavljen na javnu raspravu. Stav je Udruga za nezavisnu medijsku kulturu da bi strategija medijske politike, između ostalih važnih pitanja trebala odgovoriti i na pitanje o poželjnoj slici neprofitne medijske scene: o primarnim temama od javnog interesa kojima bi se trebali baviti neprofitni mediji kojima se sistemski osiguravaju uvjeti za rad, o pluralnosti te scene s obzirom na vrste medija i tehničke aspekte proizvodnje (papir, elektronički mediji - AV, audio, portali - različite kombinacije vrsta i tehničkih aspekata), o javnim sredstvima nužnim za održavanje uvjeta za djelovanje neprofitnih medija, o broju medija koji se realno može održavati izdvojenim javnim sredstvima.

Međutim kako strategija medijske politike nije stavljena u javnu raspravu, ova su pitanja, bitna za egzistenciju neprofitnih medija, zasad ostala bez decidiranoga odgovora.

13.2. Definirati zakonski status i nove modele financiranja neprofitnih medija kao područja djelovanja od interesa za opće dobro;

Krajem 2012. godine Vlada RH je po prvi put u Uredbu o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću uvrstila i stavku „Neprofitni mediji“. Njima je odvojen iznos od 7,64% u odnosu na dio sredstava za potrebe „onih koji se bave kulturom - 11,89% ukupnoga iznosa. Radi se o približno tri milijuna kuna. Istom je uredbom određeno da ta sredstva raspodjeljuje Ministarstvo kulture RH. Ujedno je bio zatvoren program višegodišnje podrške neprofitnim medijima koji je do tada vodila Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, a koji je bio pokrenut 2006. godine.

Ministarstvo kulture unaprijedilo je dotadašnji program podrške neprofitnim medijima koji je provodila Nacionalna zaklada za RCD, tako daje izradila kvalitetniji sustav vrednovanja i imenovala nezavisnu komisiju za ocjenjivanje pristiglih prijedloga i realizacije neprofitnih medija. Međutim, za razliku od Nacionalne zaklade za RCD, Ministarstvo kulture dodjeljuje jednogodišnje potpore. Nakon dva kruga

natječaja iskrsnuo je problem nestalnosti programa koje vodi Ministarstvo kulture u pogledu broja medija koji se podržava i najviših iznosa potpore, te izostanka istinskog savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupku uvođenja takvih izmjena u program potpore.

Godine 2013. promijenjen je Zakon o elektroničkim medijima tako da je neprofitnim medijima po prvi put omogućen pristup Fondu za pluralizam i raznovrsnost neprofitnih medija kojim raspolaže Vijeće za elektroničke medije (VEM). VEM je otada raspisao dva natječaja za neprofitne medije. Na osnovu dosadašnjeg iskustava, Udruga za nezavisnu medijsku kulturu smatra da postoji prostor za unapređenje tih natječaja u smislu njihova prilagođavanja logici novinarske/medijske proizvodnje te osiguranja javnog nadzora nad dodijeljenim sredstvima uz znatno smanjenje administrativnih obaveza korisnika tih sredstava. Po našem sudu bilo bi potrebno unaprijediti i dosadašnji pravilnik o dodjeli sredstava Fonda. U tom smislu, UNMK je nedavno, skupa s nekoliko drugih neprofitnih nakladnika, inicirala razgovor s VEM-om.

13.3. Jačati potporu elektroničkim publikacijama organizacija civilnog društva u sklopu dodjele bespovratnih sredstava OCD-ima od strane tijela državne uprave;

VEM, kao nadležno tijelo za provođenje Zakona o elektroničkim medijima, donio je dana 2. rujna 2014. godine Preporuku prema kojoj „elektroničke publikacije **nisu** knjige, udžbenici, bilteni, katalogi ili drugi nositelji objavljivanja informacija koji su namijenjeni isključivo obrazovnom, znanstvenom i kulturnom procesu, oglašavanju, poslovnoj komunikaciji, radu trgovačkih društava, zavoda i ustanova, **udruga**, političkih stranaka, vjerskih i ostalih organizacija, školska glasila...“. „Elektroničkim publikacijama organizacija civilnog društva“ moguće je smatrati samo one medije koje VEM službeno, na osnovu Zakona o elektroničkim medijima smatra elektroničkim publikacijama, a to su „urednički oblikovani programski sadržaji koji se objavljuju dnevno ili periodično putem interneta od strane pružatelja elektroničkih publikacija u svrhu javnog informiranja i obrazovanja“. VEM u istoj Preporuci precizno navodi koje kriterije neki medij mora zadovoljiti da bi ga se smatralo elektroničkom publikacijom u

smislu Zakona o elektroničkim medijima.

U svojem registru VEM na današnji dan ima zavedene 52 neprofitne elektroničke publikacije, 0 neprofitnih televizijskih nakladnika, 9 neprofitnih radijskih nakladnika te 8 neprofitnih proizvođača radijskih i/ili AV programa.

Evidentno je da je unazad dvije godine povećan ukupan iznos sredstava koji se izdvajaju za potporu elektroničkim publikacijama (kao i drugim medijima čiji su nakladnici neprofitni subjekti), te broj natječaja. Evidentno je i da se povećao broj financiranih elektroničkih publikacija OCD-a. UNMK smatra da uložena sredstva nisu pritom iskorištena na najefikasniji način za unapređenje medijske/novinarske djelatnosti. Pritom ističemo tendenciju tijela koja raspodjeljuju sredstva da ta sredstva rasprše na relativno velik broj korisnika, čime se doduše zadovoljava pokazatelj provedbe „broj financiranih elektroničkih publikacija“, ali se pritom izostavlja važnost postizanja medijske snage, vidljivosti i javnog utjecaja financiranih publikacija. Ministarstvo kulture tako je u 2014. godini povećalo broj potpora s 14 na 22, uz smanjenje visine potpora s 400.000,00 kn na 25.000,00 kn (pri čemu je ukupan fond potpora ostao približno isti). Na natjecajima za dodjelu sredstava Fonda za pluralizam neprofitnim medijima VEM uopće nije odredio broj potpora. Na natjecaju okončanom krajem 2014. godine potpore su dodijeljene svim nakladnicima i producentima koji su zadovoljili formlane pretpostavke, što ukazuje na izostanak kritički koncipirane politike dodjele potpora od strane ovoga tijela.

Smatramo da bi Savjet za razvoj civilnoga društva na svojoj sjednici, a uz uključenje zainteresiranih nakladnika i producenata, a po mogućnosti i šire zainteresirane javnosti, trebao razmotriti i realizaciju preostalih provedbenih aktivnosti koje se odnose na Mjeru 13. Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva. To su:

13.4. Ugovorom HRT-a i Vlade RH osnažiti programsku i financijsku potporu neprofitnim medijskim projektima te vidljivost djelovanja za opće dobro;

13.5. U postupku javnog natječaja za dodjelu koncesija, u okviru raspoloživih slobodnih frekvencija, dodatnu pažnju posvetiti ponuditeljima za obavljanje djelatnosti neprofitne televizije i/ili radija, u okviru raspoloživih slobodnih frekvencija.

Naš prijedlog Savjetu za razvoj civilnoga društva jest da Savjet na svojoj sjednici razmotri nekoliko ključnih tema i pitanja koja se otvaraju u vezi poboljšavanja uvjeta za djelovanje neprofitnih medija, te da u skladu sa svojim ovlastima o tome donese zaključke i preporuke Vladi RH i drugim nadležnim tijelima. Predlažemo sljedeće teme i pitanja:

1. Kako bi trebala izgledati željena scena neprofitnih medija koja bi optimalno bila u funkciji informiranja javnosti, unapređenja novinarske profesije i kvalitete javnog prostora, promocije civilnog društva, razvoja demokracije, ljudskih prava i sloboda i drugih osnovnih vrednota ustavnog poretka RH? (Drugim riječima: koji su društveni ciljevi ulaganja javnih sredstava u neprofitne medije?)

2. Koliko sadašnji model/i poboljšavanja uvjeta za djelovanje neprofitnih medija doprinose izgradnji takve scene? (U kojoj su mjeri postojeće metode usmjerene u postizanje ciljeva?)

3. Je li realno moguće, i ako jest na koji način, unaprijediti, doraditi ili izmijeniti sadašnje modele poboljšavanja uvjeta za djelovanje neprofitnih medija kako bi se oni više približili ostvarenju željene scene? (Kako razviti metode efikasnijeg približavanja društvenim očekivanjima od neprofitnih medija?)

Ujedno vas molimo da na sjednicu koja bi evaluirala poboljšavanje uvjeta za djelovanje neprofitnih medija pozovete predstavnike/ce Udruge za nezavisnu medijsku kulturu. Smatramo izuzetno važnim da na sjednicu budu pozvani i predstavnici drugih neprofitnih nakladnika i producenata, posebno organizacije neprofitnih nakladnika „N mreža“.

Za UNMK:
Dijana Pribačić Jurić, predsjednica UO-a

